

EDITORIAL

Armado a pannakidangadang ti sungbat iti pasismo ti rehimen nga US-Marcos

Umap-apoy ti rikna ti umili a Pilipino maibusor iti rehimen nga US-Marcos gapo iti panagraraira ti pasismo iti intero a pagilian, nangruna iti away. Napno ti pungtot ti masa a mannalon a iti tengnga ti pannakadurmen da ken panagbisin, pasismo ken panangagum ti daga ti sungbat ti reaksyonaryo a rehimen kadagiti kiddaw da.

Iti desperado a panangpadas na a "lippasen" ti rebolusyonaryo nga armado a panangsaranget ti umili a Pilipino, awan-ressat itatta ti terorista ken pasista a panangraut ti rehimen nga US-Marcos ken dagiti armado a bunggoy na iti intero a pagilian. Manamnama ti agsasaruno a falso a deklarasyon ni Marcos ken ti AFP nga "insurgency-free" dagiti nadumaduma a probinsya, nangruna dagiti probinsya a pagpeggadan ti iraraut ken panangsakop dagiti gangannaet a

kumpanya ti panagminas, plantasyon ken enerhiya. Gapo iti mandar ti imperyalismo nga US, madagdagus met nga ikagkagumaan ti AFP a "lippasen" ti armado a pannakidangadang ti umili a Pilipino tapno naan-anay a mausar ti militar ti US ti AFP iti patpatauden na a gerra iti China a mabalin a dumakkel iti sumuno a tawen.

Nabiit pay a nangimandar ni Marcos ken ti liderato ti Armed Forces of the Philippines (AFP) iti gubat. Panggep daytoy a todo-ger-

ra a dadaelen ti amin a gerilya a kampo ti NPA iti ngudo ti Marso, dadaelen ti amin a puersa a pangsarang ti NPA iti ngudo ti Hunyo, ken ibusen ti amin a rehiyonal a komite ti Partido sakbay ti ngudo ti tawen. Rinibo a soldado, agraman dagiti tropa ti pulis ken mano pulo a ribo a paramilitar a naarmasan ti AFP, ti naibaon a mangraut kadagiti away.

Ginasot a barangay ti sinamsam dagiti pasista a bunggoy ni Marcos. Dagiti agintuturay a soldado ti mangkonkontrol iti biag ken sanikua dagiti tattao, mangpasardeng iti panagsao da, ken mangdaael kadagiti kalintegan ken wayawaya da. Dagiti tsekpyont ken food blockade, pannakaiparit nga agta-

lon wenna mapan kadagiti uma, dagiti armado a soldado nga agbaraks kadagiti barangay, mangbalay-balay a mangpilit a "sumuko", mangbastos kadagiti babbalasang wenna uray dagiti naasawaan, aggi-inum, mangbugbog ken agbibinnugbog, agpa-putok ti paltog iti sadinoman—sumagma-mano laeng kadagiti kinadakes nga aramid a naimaldit iti panunot dagiti umili. Iti baet ti tikag ken didigra, dagiti pasista a soldado ket kas-

la peste nga awan sabali nga iyeg no di mangdadael kadagiti komunidad da.

Babaen kadagiti napipigsa nga igam, dagiti *drone* ken *jetfighter*, dagiti helikopter ken *howitzer*, awan pilpilien iti rabii wenno aldaw ti panagbomba dagiti terorista a soldado ni Marcos kadagiti kabambantayan ken taltalon a mangdadadael iti kinabaknang ti kabakiran ken mangsabidong iti kadanuman, mangbuong iti kinaulimek ken mangpataod iti nakaro a ribok kadagiti umili, nangruna kadagiti ubbing, masakog ken nataengan. Na-kaad-ado a panangpukaw iti biag ti resulta daytoy, maibusor iti amin a prinsipyo ken linteg iti sibilisado a pannakigubat.

Kangrunaan a panggep ni Marcos ti mangikabil iti buteng iti barukong dagiti umili ken mamagtalna kadakuada bayat nga ag-agawan ida ti daga dagiti dadakkel a kapitalista a ganggannaet ken dagiti kakumplot a burgesyia kumprador ken dadakkel nga apo't daga. Ngem imbes a paikulbo iti daga, adadda a mariing da a tumakder ken makidangadang, ken mangdaliasat ti dana ti armado a rebolusyon.

Kadagiti larangan a gerilya iti intero a pagilian, agtultuloy a tag-

tagiragsaken dagiti yunit ti New People's Army (NPA) ti nauneg ken nasaknap a suporta ti masa a manalon. Nakaro ti pungtot dagiti opisyal militar ti AFP ken ti reaksyonaryo nga estado ta iti laksid ti pinairteng da a todo-gerra a bimmayagen iti agarop pito a tawen, agtultuloy a mangmangted ti pampulitika ken materyal a suporta kadagiti Nalabaga a mannakigubat ti masa a manalon. Dagiti agtutubo a manalon, uray dagiti agtutubo nga estudyante, mangmangged ken dagiti propesyunal ket agtultuloy a tumiptipon iti hukbo ti umili.

Agtultuloy nga umap-apoy ti tarigagay ti umili a mangitandudo iti armado a pannakidangadang. Iti baet ti pasista a panangidadanes dagiti armado a gamat ti rehimen nga US-Marcos, ken dagiti padagsen a patakaran a mangparparigat kadakuada, lalo a maimaldit iti panunot ken pannakaawat ti masa a manalon nga awan ti magunggona da no awan ti New People's Army a kadua da a mangsalaknib iti biag ken kalintegan da, ken kakuyog da iti pannakidangadang para iti daga ken pagbiagan da.

Kadagiti kallabes a tawen, ti NPA ket nagsagrap ti pannakadael ken panagsanud iti naduma-

duma a paset ti pagilian gapo kadagiti biddut ken kakapuyan ti konserbatismo ken panagpannakkel iti sigud a balligi. Imbes a situated a suroten da ti dana ti agtultuloy a panagpalawa ken panangparegta ti armado a pannakidangadang, immilet ti saklaw ken base a masa dagiti yunit gerilya, nagbalin a pasibo ken bulnerable iti pananglakub ti kabusor. Babaen ti panangiwanwan ken pammaregta ti Partido, determinado ti NPA a mangilinteg kadagiti biddut ken rumang-ay iti dana ti panagpapigsa manen ken panangparubrob iti apoy ti gubat ti umili.

Iti espirito ti tignayan a pangilinteg, rumbeng a paregtaen ti NPA iti armado a pannakidangadang iti amin a paset ti pagilian. Kakuyog ti nalawa a tignayan ti masa iti gerilya a pannakidangadang, usaren amin nga igam, pal-tog ken bato, pika ken gayang, desabog ken bomba—ken agirusuat kadagiti dadakkel wenno babassit a taktikal nga opensiba a kabaelan nga iballigi a mangpamek iti nakapuy ken naisina a paset ti kabusor. Dusaen ti pasista a tropa ti kabusor ken amin a bunggoy na kas pamay-an dagiti umili a manggun-od iti hustisya ken mangted iti inspirasyon iti pannakilaban da. Babaen laeng ti nasaknap nga armado a panangsarangget a mapatibker, mapasubli ti pigsa ken rumang-ay ti NPA.

Manipod idi naipasdek, lima ket kagudua a dekada ti napalabasen, ti NPA ket nagserbi a pudno nga armada dagiti umili a nangitandudo iti rebolusyonaryo a tarigagay ti umili a Pilipino para iti nailian a demokrasya. Iti sumungad nga anibersaryo na iti Marso 29, rambakan tayo dagiti balligi a naaramidan iti napalabas a 55 a tawen, agpasundayag tayo kadagiti amin a martir ken bannuar, ken pabilgen tayo manen ti determinasyon nga idur-as ti naunday a gubat ti umili, aniaman a panagsakripisyo ken pannakapasakit a kasapulan, tapno magun-od ti balligi iti masangoanan. AB

 <p>Tawen LV No. 6 Marso 21, 2024</p> <hr/> <p>Ti Ang Bayan ket maipabpablaak iti lenggwahe a Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray ken Ingles. Agawawat ti Ang Bayan kadagiti kontribusyon nga artikulo ken damdamag. Maallukoy met dagiti agbasbasa nga agidanun kadagiti dillaw ken rekomendasyon para iti panagdur-as ti pagiwarnak tayo.</p>	<h2 style="text-decoration: underline;">Linaon</h2> <p>Editorial: Armado a pannakidangadang, sungbat iti pasismo ti rehimen nga US-Marcos 1</p> <p>Padayawan ti rebolusyonaryo a babbai 3</p> <p>Baklay ti babbai ti kagudua ti langit 4</p> <p>Iti ababa a sarita 5</p> <p>Pito, nadangran iti naranggas a demolisyon 6</p> <p>Aldaw ti babbai maibusor iti <i>chacha</i> 7</p> <p>Pannakidangadang dagiti mangmangged 7</p> <p>Dagiti protesta 7</p> <p>Panagbibinnulig ti masa iti sangoanan ti El Niño 8</p> <p>Imported nga LNG, delubyo iti umili 9</p> <p>Dagiti opisyal ti US, dimteng iti pagilian 10</p>
<p>Ti Ang Bayan ket ipabpablaak ti Komite Sentral ti Partido Komunista ng Pilipinas dua a daras iti tunggal bulan</p>	
 ang.bayan@cpp.ph	

Bigbigen ti kinabannuar ti rebolusyonaryo a babbai

Saan a mailibak ti dakkel a kontribusyon dagiti babbai iti panagrang-ay ti mapangwayawaya a tignay ken rebolusyonaryo a pannakidangadang iti Pilipinas. Manipod idi panawen ti kolonyalista a Kastila, ti panangsakop dagiti Amerikano ken Japan, iti sidong ti pasista a diktadura ni Marcos, ken agingga itatta, saan da nga inibbatan ti purpura a bandera a mangitandudo iti pagimbagan dagiti babbai ken ti ina a pagilian. Binaklay ken agtultuloy da a sarsarukusoken ti nadadagsen a sakripisyo ken sititibker a mangibaklay kadagiti rebolusyonaryo a pagrebbengan.

Ti moderno nga henerasyon dagiti rebolusyonaryo a babbai ket tululaden ken inspirasyon da ti ehemplo da Gabriela Silang, a nangidaulo iti tignay a mangwayawaya iti Ilocos maibusor iti Espanya idi 1763; ni Coronacion Chiva (Kumander Waling-waling), a nangidaulo iti gerilya kontra iti Japan idia Panay ken nangtultuloy a nanglaban iti diktadura ni Marcos; ni Maria Lorena Barros, a nangbuangay iti Makabayang Kilusan ng Bagong Kababaihan; ni Wilma Tiamzon, ti sekretaryo-heneral ti Partido Komunista ti Pilipinas; ni Helenita Parladis, sekretaryo ti komite ti Partido idia Eastern Visayas; ti agina a da Beverly Sinunta, sekretaryo ti subrehiyon idia North Central Mindanao, ken Chenchen Banawan; ni Emarie Pastidio nga opisyal ti platun ti NPA-Negros ken ado pay a babbai a martir iti larangan ti gubat. Gina-sot a babbai a mannakigubat ti nangipaay iti di magatadan a kontribusyon iti panangidur-as ti gubat ti umili.

Patawid kadagiti agtutubo a babbai

Karaman kadagitoy a babbai ni Ka Lira, agtawen ti 26, maysa a Nalabaga a mannakigubat ti New People's Army (NPA) iti maysa kadagiti gerilya a kampo ti Southern Tagalog. "Agak-akemak itan kas maysa a giya a pampulitika ken no dadduma kas instruktur a pampulitika," panangibingay na. Innem a tawenen isu-

na iti NPA.

"Iti inaldaw-aldaw, maamiris ko nga ado pay ti masapol a masursuro, ken rumbeng nga ilaksid", sigun ken Ka Lira. Kas maysa a babai ken manipod iti dasig a petiburgesya, ikagkagumaan na a waswasen ti naipapilit a ladawan ti nakapoy ken limitado a kabaelan ti babai.

"Adda dagiti babbai nga opisyal ti militar, isnayper ken komandante, ken mangidadaulo kadagiti gubat", kinunana. Masansan a masdaaw dagiti kabbaro a mannakigubat no makita da dagitoy. Ti mismo a kaadda da iti hukbo ket panangwaswas iti *macho-pyudal* a kapanunotan. "No makita nakami dagiti babbai iti barayo, masmasdaaw da a mangkablawa kadakami. Aglalo dagiti inna, talaga nga agdamag da no apay a pinilik a panawan ti komportable a biag." "Imbagak kadakuada a saan a nalaka ti kastoy a panagbiag, ngem awatek ti sakripisyo gapo ta ammok no para ania daytoy," kunana. "Ipakpakitak laengen kadakuada nga awan ti rumbeng a pagdanagan da."

Kinatured iti sangoanan ti kabusor

Saan a naupay ni Ka Rema, maysa a Nalabaga a mannakigubat ti NPA-North Central Mindanao, uray idi adda iti ima ti kabusor. Sangapulo ket tallo nga aldaw laeng kalpasan ti sesaryan a pannaka-opera na tapno makapasngay, dinalliasat ni Ka Rema ti kabakiran tapno matalawan ti kabusor ken makasubli iti yunit ti

NPA a nakabilangan na. Ni Ka Rema ket kangrunaan nga opisyal iti maysa a panglaban a yunit ti NPA.

Ni Ka Rema ket patraydor a kinemmeg ti militar bayat nga adda iti ospital kalpasan ti panagpasngay na. Nakalak-am isuna ti nakaro nga interogasyon ken napilit a mangaklon iti kontra-rebolusyonaryo a "misyon."

Iti dayta a tiempo, siaannad a sinungbatan na dagiti saludsod ti opisyal ti militar ken sinigurado na nga awan ti baro nga impormasyon a naipaay kadakuada. Napamati na dagitoy ken inikkan isuna ti annongen a pasukuen ti asawa na a Nalabaga a mannakigubat.

Saan a pulos a napanunot ni Ka Rema a liputan na dagiti kakadua, dagiti umili ken ti rebolusyon. Kanayon a pampanunoten na no kasano a makatalaw iti sidong dagiti pasista. Idi dimteng ti gundaway na nga aglibas, ginammatan na dayta. Sakbay a pimmanaw, inarakop na a si-irot ti agsangsangit a 9-anyos nga anak ken ti maladaga. "Nalabit, maawatan danto met dayta iti masangoanan," napanunot ni Ka Rema. Iti dayta nga aldaw, dimteng ni Ka Rema iti kampo ti hukbo ti umili. Agyaman unay kadagiti kadua ken iti masa a timmulong iti panaglibas na. "Agyamanak ta nakaawidakon iti pudpudno a pagtaengak!" napanuan rikna a kablawa na kadagiti kadua.

Baklay ti babbai ti kagudua ti imperyalista a langit

Rikriknaen ti babbai a Pilipino ti kakaroan nga epekto dagiti neoliberal a patakaran nga impakat ti imperyalismo nga US ken dagiti aso-aso nga estado iti napalabas nga uppat a dekada. Gapo kadagiti patakaran ti liberalisasyon, deregulasyon ken pribatisasyon, ad-adda a maidurduron da iti ungtong ti kagimongan, a sadiay a mapilitan da nga agubra kadagiti trabaho nga impormal, saan a natalged ken mala-adipen ti sweldo.

Mayorya a babbai ti adda kadagiti kaadoan a magunggundawayan ken maidaddadanes a sektor ti kagimongan—dagiti mangmangged, mannalon ken katutubo, dagiti napanglaw iti away ken syudad. Iti napalabas a dekada, nasurok a kagudua kadakuada, nga agtawen iti 15 ken nasursurok, ti saan a naikameng iti puersa ti pigsa't-tegged gapo iti kita dagiti trabaho nga ar-aramiden da. Karaman kadakuada ti minilyon a naasawaan a babbai a tumultulong kadagiti trabaho iti talon ken mangawat kadagiti "sideline" a trabaho bayat a sussusuonen ti nadagsen a trabaho iti balay ken panangpadakkel kadagiti annak. Idi 2022, 20 milyon a babbai ti awan iti puersa ti pigsa't tegged, awan panggedan ken kurang wenno agarop awan trabaho.

Pito iti kada sangapulo a babbai a maibilang nga addaan iti trabaho ket adda iti sektor ti serbisyo. Dagiti trabaho da ditoy ket "low-skilled" ken saan a regular. Iti laksid daytoy ti relatibo a nangato a nagun-od a tukad ti edukasyon ti babbai.

Iti sektor ti manupaktura, 90% kadagiti babbai ket "saan-a-regular" ken sangkabassit (2.7%) ti karaman kadagiti unyon. Ado a babbai ti masarakan kadagiti pabrika dagiti dadakkel a ganggannaet a kapitalista iti uneg dagiti *export processing zone*, no sadino a paset ida ti internasyunal nga *assembly line* (nga awawagan dagiti imperyalista a *global value chain*). Makuna a "kaykayat" dagiti ganggannaet dagiti babbai a trabahador gapo iti kina-emman da, kinalaing kadagiti detalyado a trabaho a kas iti panag-asebol kadagiti *semiconductor* wenno panagda-

it, ken pleksibilidad iti obertaym. Ti agpayso, saan a nainkasigudan dagitoy a galad kadagiti babbai, no di ket bunga ti kinaawan namnama nga inyeg ti agtultuloy a krisis iti panggedan, a gunggundawayan dagiti kapitalista ken dagiti ahensya iti panggedan.

Maysa pay, basbassit ti gaganay a sueldo da, no idilig iti lallaki. Iti industriya ti kawes, kas pangarigan, nababbaba iti 17%-25% iti kabuklan ti tukad ti sueldo da.

Literal a sinsilyo ti itangtangan dagiti kumpanya ti panagmanupaktura kadagiti babbai kadagiti komunidad a kontrataenda nga agaramid iti sumagmamano a paset ti panag-asebleya. Isuda ti awawagan ti International Labor Organization a "home-based" a mangmangged-industriyal. Karaman kadagiti trabaho da ti saggabassit a panagdait, panagburda, panag-asebol ti babassit nga alikamen iti pagtaengan, panagmanupaktura ti makan, panagaramid kadagiti *handicraft* ken dekorasyon a pangturista ken dadduma pay.

Kadagiti agwaywayas a trabahador, 18.4% a basbassit ti sueldo dagiti babbai nga adda iti trabaho a *digital* no iyarig kadagiti lallaki. Gapo daytoy iti "tradisyunal a pannirigan" a dagiti babbai ti ad-adda a maitutop kadagiti klase ti "saan unay komplikado" a trabaho a kas iti encoding, no iyarig kadagiti "mas komplikado" ken nangatngato ti pategna a trabaho a kas iti *digital design* a maipagarop a "mas maitutop" kadagiti lallaki.

Iti agrikultura, 8%-15% a basbassit ti matgedan dagiti babbai a trabahador iti talon, no idilig iti

matgedan dagiti lallaki.

(Bassit ti sueldo da no idilig iti sueldo dagiti trabahador iti serbisyo ken industriya, a saan nga umdas para iti kasapulan dagiti pamilya da.) Masansan, saan a mabayadan dagiti babbai (ken ubbing) gapo ta maibilang nga "ekstensyon ti trabaho iti pagtaengan" ti araramiden da iti produksyon.

Tapno mabiag da dagiti pamilya da, ado a babbai ti mangibatbati kadagiti annak da, rummuar iti pagilian tapno agtrabaho kas katulong, para aywan ken dadduma pay a trabaho a mangituggod kadakuada iti nakaro a pannakaabusu, pannakairurumen, kinaranggas, ken iti di mabilang a gundaway, ti ipapatay da. Idi 2022, 1.10 milyon a babbai (60.2%) ti napan iti sabali a pagilian, no maidilig iti 726,000 a lallaki (39.8%). Nupay kasta, basbassit ti tinawen nga abereyds a mateggedan dagiti babbai a mangmangged a migrante (₱61,000) no idilig kadagiti lallaki (₱126,000).

Idiay away, rikriknaen ti babbai a mannalon ti nasaknap a kinaawan ti daga. Bassit laeng ti bilang (6.3%) ti addaan ti solo wenno kagudua a panagtagikua ti daga. Baklay da ti parikot iti nangato a presyo ti *farm inputs*, nababa a presyo ti apit ken pannakalugi iti tiempo ti didigra. Kaadoan ket nailumlom iti utang kadagiti usurero ken institusyon a *microfinance*, saan laeng a para iti produksyon, no di pay ket para kadagiti inaldaw a kasapulan ti pamilya da.

AB

Lorena Barros

nangibangon ti MAKIBAKA, ket naipasngay idi Marso 18, 1948 idiay Baguio City. **Timmipon isuna iti NPA kalpasan a maideklara ti linteg militar idi 1972. Nagmartir isuna iti maysa nga ambus iti tawen a 28.**

Marso 17, 1995

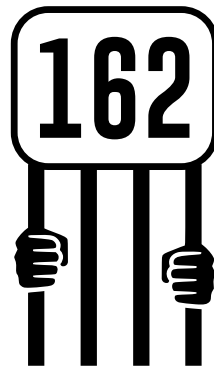
nabitay idiay Singapore ti katulong a ni **Flor Contemplacion** iti krimen a panangpapatay.

Karaman isuna iti nasurok milyon a babbai a Pilipino a mapilpilitan nga agabrod tinawen gapo iti kinakirang ti disente a trabaho.

54/aldaw

a babbai ken ubbing ti biktima ti kinaranggas iti umuna a walo bulan ti 2023.

Kaadoan ti biktima ti panangrames, no sadino a 76% ket ubbing. Kadakkelan kadagitoy, am-ammo wenno mismo nga ama ti biktima ti suspek. Kaadoan ti nairekord a kaso idiay rehiyon ti Davao.

kadagiti 812 politikal a balod iti pagilian ket babai, ken 97 kadakuada ket babbai a mannalon

23 kadakuada ket tiniliw iti sidong ti turay ti rehimen Marcos.

5

kadagiti naireport nga engkwentro ti AFP ken NPA iti maysa a barangay idiay Catangian, Masbate iti naglabas nga innem a bulan ket ar-aramid wenno peke.

a nagsasaruno a puor ti napasamak iti 4 barangay idiay Bacoor City ken Kawit, Cavite idi Pebrero 8-27.

Suspetsa dagiti residente ken manggalap ditoy nga inggagara dagiti puor tapno patakyasen ida ken mapalubosan dagiti proyekto nga imprastruktura ken reklamasyon iti lugar.

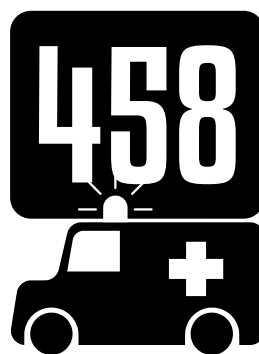
Praymer

PANANGDUROG TI US ITI IMPERYALISTA A GERRA ITI CHINA, PANGTA ITI BIAG KEN WAYAWAYA DAGITI PILIPINO

Marso 2024

I-download ti kopya iti:

<https://philippinerevolution.nu/>

a mangmangged pangsalun-at a Palestino ti napapatay ti kampanya nga henosidyo ti Zionista nga Israel manipod Oktubre 7, 2023 agingga Marso 11, 2024

Dagiti mangmangged pangsalun-at ket protektado nga indibidwal iti sidong ti internasyonal a makatao a linteg.

Pammataudan: *Health Workers Watch-Palestine*

Pito, nadangran iti naranggas a demolisyon idiy Angeles City

Pito a residente ti Sityo Balubad idiy Barangay Anunas, Angeles City idiy Pampanga ti nasugatan idi Marso 12 iti awan kaes-eskan na a panagpaltog dagiti pulis. Nagserbi kas puersa ti seguridad dagiti pulis iti *demolition team* ti Clark Hills Properties Corporation a simrek iti lugar tapno rakraken ti barikada dagiti residente. Nagdagop iti 500 ti nagtipon a puersa dagiti pulis ken maton. Apektaran ti plano a demolisyon ti nasurok a 500 a balbalay iti 72-ektarya a daga a gamgamgamen ti kumpanya. Mapattapatta a 2,000 a residente ti biktima ti panangsamsam iti daga.

Naranggas a rinakrak dagiti puersa ti estado ken maton ti balay nga adda iti asideg ti barikada ken pinilit da a sinerrek dagiti pagnaan iti baryo. Iti sangoanan ti panangidepensa dagiti residente, nagpapatok ti paltog dagiti pulis a nangsugat iti pito a residente iti barukong ken luppo da. Pinangtaan da met ti dua a peryodista a mangipadpadamag iti kinaranggas. Iti simmaruno nga aldaw, simrek manen dagiti maton iti sityo ken binuong dagiti tawa iti balbalay.

Panagbomba. Di kumurang iti 22 a bomba ti intinnag ti AFP manipod iti tangatang kadagiti komunidad ti Abra manipod Pebrero 25 agingga Pebrero 27. Sinaruno daytoy ti panangkanyon ken panagistraping dagiti soldado a naipunta iti asideg dagiti pagkalapan, pasto ken pagmulaan dagiti residente. Apektaran na ti nagbeddeng ti Barangay Bazar, Sallapadan, Bara-

ngay Bulbulala, Licuan-Baa.

Idiy Bukidnon, kinanyon manen dagiti tropa ti 10th ID ti Valencia City idi Marso 10, alas-10 ti bigat agingga alas-2 ti malem. Saan a nakurkurang iti 18 a daras a nagpabanto dagiti puersa ti AFP aramat dagiti 105 *howitzer* a nakaplastar idiy Sityo Bulakaw, Barangay Concepcion iti makuna a syudad.

Panagpaltog. Awan aniaman na a pimmaltog ti 2nd IB idiy Sityo Cayang, Barangay Liong, Catangian, Masbate idi Marso 11 ken impablaak a maysa nga "engkwentro" iti New People's Army (NPA) ti napasamak. Binutbuteng ken pinilit pay ti militar dagiti opisyal ti barangay nga agpirma ti sertipikasyon a mangpaneknek nga adada napasamak a gubat iti lugar da.

Iligal a pannakabalod ken panakaidestiero. Arbitrario nga impupok ken inkapilitan a pinasubli

idiy The Netherlands ti Pilipino nga aktibista a ni Marikit Saturay idi bimmisita iti Pilipinas idi Marso 7 tapno tumabuno iti kasangay ni apong na a baket. Tallo a rabii nga impupok isuna ti Bureau of Immigration (BI) idiy Ninoy Aquino International Airport sakbay nga inkapilitan a pinasubli iti naggapuan a pagilian. Kuna ti BI, adda iti "blacklist order" ni Saturay gapo iti pannakipaset na kadagiti "anti-goberno nga aktibidad".

Pananglipit. Awan-sardeng nga intimidasyon ken hasarment ti ar-aramiden dagiti puersa ti estado iti pamilya dagiti Nalabaga a manakigubat ti NPA a nagmartir idiy Bilar, Bohol idi Pebrero 23. Iti napalabas a sumagmamano a lawas, maulit-ulit a binisita ti pulis ti pamilya ti nagmartir a ni Perlito Historia tapno piliten ida nga isanod ti plano nga ipa-otopsya ti bangkay ti biktima. Binayadan ti pulis ti pamilya ni Historia ken pinangtaan idi madi da inawat ti kuarta.

Panangsalungasing iti kalin-tegan dagiti trabahador. Ti lider ti Technol Eight Philippines Workers Union (TEPWU)-OLALIA-KMU a ni Mario Fernandez ket linipit da manen idi Marso 9. Maipagarop a nainaiig ti kasta a pananglipit iti umadani a pannakiumanda iti baro a *collective bargaining agreement* (CBA). Kasta met laeng ti kapadasan na idi 2022.

Kabayatan na, ti kumpanya a Profood International Corporation ket nangbaybay-a ti trabahador da a ni Isidro Rosell, 62, idi maaksidente iti Mandaue Plant idiy Barangay Maguikay, Mandaue City, Cebu. Sangapulo ket walo a tawenen nga agub-ubra ni Rosell iti kumpanya. Naaksidente idi Pebrero 20 idi natnag iti trak a pagkargaan na kadagiti *cocoshells* nga aggapo iti pabrika. Nangpataod dayta iti *blod clot* iti utek na. Nagkedked ti kumpanya a tumulong kenkuana. **AB**

Aldaw dagiti Babbai kontra iti *charter change*

NAGMARTSA TI GRUPO dagiti babbai nga indauloan ti Gabriela, ken dagiti nadumaduma a demokratiko nga organisasyon, iti Aldaw ti Babbai, Marso 8, tapno iwaragawag ti panagkedked da iti *charter change* (chacha) ti rehimen ni Marcos, ken ti kiddaw da para iti karbengan, pagbiagan ken kinawayas. Nagmartsa da manipod España Avenue nga agturong idiy Mendiola ngem sinerraan ida dagiti pulis iti kalsada ti Morayta pay laeng. Nagisayangkat da ti programa iti sango ti Far Eastern University.

Iti programa, nangipakita ti Gabriela ti maysa nga obra a mangibagi iti "regalo" ti rehimen a Marcos kadagiti babbai nga addaan marka a chacha. Iti uneg ti kahon ket dagiti uleg a mangsimbolo ti 100% a panagtagikua ti gangannaet, dagiti nayon a base militar ti US iti pagilian, ken ti panangpaatidog ti turay dagiti opisyal ti estado. Ti kahon ket nabungon iti bandera ti US.

Dagiti umasping a tignay ket nairussuat kadagiti syudad ti Baguio, Calamba, Naga, Cebu, Iloilo, Bacolod ken Davao.

Kabarbaro a serye ti panagikkat iti Nexperia. Kinondenar ti Nexperia Workers Philippines Inc. Workers Union(NWPIWU)-NAFLU-KMU ti baro a serye ti panagikkat nga ipatungpal ti Nexperia Philippines manipod Abril agingga Setyembre. Impakaammo ti kumpanya iti unyon idi Marso 4 nga adda dandani dua a lawas a pannakaiserra ti maysa nga erya ti kumpanya ken 53 a trabahador ti maikkat. Impakdaar ti kumpanya a daytoy ket umuna laeng iti serye dagiti posible a panagikkat iti daytoy a tawen. Ti nasaknap a panagikkat nga aramiden ti Nexperia ket panagsalungasing kadagiti nailanad a kondisyon iti CBA na iti unyon. Iti agdama, adda iti negosasyon ti unyon para iti CBA 2024-2026.

Dagiti benepisyo dagiti dyanitor ti PUP, impaganetget da. Nagpiket dagiti dyanitor ken kameng ti Samahan ng Janitorial (SJ), dagiti kameng ti Anakbayan ken dagiti estudyante ti Polytechnic University of the Philippines (PUP) idiy Sta.Mesa, Manila idi Marso 13 tapno ipaganetget ti pannakaitantan dagiti benepisyo dagiti dyanitor manipod iti Starcom Manpower Agency. Ti protesta ket nainaig iti panakitungtong dagiti trabahador iti panakabagi ti ahensya. Idi napan a tawen pay nga immuna nga inrupir dagiti dyanitor dagiti arungaing da iti administrasyon ti PUP ken ti ahensya para kadagiti insentibo, *13th month pay, retroactive pay* da, ken kinaawan transparency iti panangpasweldo kadakuada.

Nailian nga Aldaw ti Pananglagip kadagiti Migrante. Nagprotesta dagiti kameng ti Migrante iti Department of Migrant Workers (DMW) idi Marso 17 kas paset ti pananglagip da iti Nailian nga Aldaw ti Pananglagip kadagiti Migrante. Kabayatan na, dagiti overseas Filipino workers manipod Saudi Arabia ket nagprotesta tapno kiddawen ti nagrigatan da a sueldo ken benepisyo a saan da pay a naawat sipod idi 2016 a pannakasisante iti makuna a pagilian. Iti rekord ti DMW, agdagop iti 9,000 ti bilang dagita a trabahador.

Pannakaipasa ti RBH7 iti Kongreso, sinuppiat. Nagprotesta dagiti demokratiko nga organisasyon iti sangoanan ti Kongreso iti maysa a People's Rally idi Marso 20 tapno suppiaten ti RBH7, ti gakat a mangiturong iti *charter change (chacha)*. Kalpasan ti sumagmamano laeng nga oras iti dayta nga aldaw, pinasingkedan ti Kongreso ti singasing babaen ti 288 a botos a pabor, walo ti simmuppiat ken dua ti nag-*abstain*. Karaman kadagiti walo a nangsuppiat dagiti kongresista ti Makabayan bloc. Kagiddan ti protesta idiy Kongreso, nagprotesta met dagiti estudyante idiy Katipunan Avenue, iti sango ti Ateneo de Manila University.

Epekto ti El Niño, pagsasaritaan. Ti Amihan, nailian a pederasyon dagiti babbai a mannalon, ket nagpiket iti opisina ti Department of Agriculture idiy Quezon City idi Marso 7 tapno babalawen ti gobyerno ni Marcos gapo iti kinaawan panagtignay na iti epekto ti El Nino kadagiti mannalon. Kiniddaw da ken Marcos ken kadagiti ahensya ti estado a mangted da iti dagos a tulong, nangnangruna kadagidiy nadadael ti apit da gapo iti tikag.

Demolisyon idiy Navotas City, sinuppiat. Dagiti mangngalap a kameng ti Pambansang Lakas ng Kilusang Mamamalakaya ng Pilipinas (Pamalakaya) iti igid ti baybay idiy Navotas City idi Marso 15 tapno suppiaten ti mandar ti lokal a gobyerno a rakraken dagiti pagtahungan ken 'baklad' tapno maisayangkat ti Navotas Bay Reclamation Project. Ti 650-ektarya a reklamasyon ket itantandudo ti lokal a gobyerno ken ti kasosyo na nga Argonbay Construction Company, maysa a subsidiyaryo ti San Miguel Corporation a kukua ni Ramon Ang. Iti laksid ti ibubusor, insayangkat dagiti tao ti kumpanya ken ti Coast Guard ti demolisyon idi Marso 18.

Aldaw kontra dadakkel a dam, linagip. Nagprotesta dagiti grupo ti nailian a minorya ken tagasalaknib ti kalikasan iti opisina ti Department of Environment and Natural Resources (DENR) idiy Visayas Aenue, Quezon City idi Marso 14 tapno suppiaten ti pannakaibangon dagiti dadakkel a dam iti pagilian ken irupir a masalakniban dagiti karayan. Naangay ti protesta iti pananglagip ti sangalubongan nga International Day of Action for Rivers and Against Large Dams.

Marcos idiy Germany, sinabat ti protesta. Ti panagbisita ni Ferdinand Marcos Jr idiy Berlin, Germany idi Marso 13 ket sinabat ti protesta dagiti migrante a Pilipino. Ti ALPAS Pilipinas ken Gabriela-Germany ti nangidaulo kadayta a protesta ken dinar-ayan dagiti gayyem a German nga organisasyon. Kunada, ti ibibisita ni Marcos idiy Germany ken dadduma pay a pagilian idiy Europe manipod Marso 11-15 ket rumbeng nga agbalin nga okasyon para kadagiti amin a migrante a Pilipino ken para kadagiti mangilablaban iti karbengan-tao a mangkondenar iti naranggas a rehimen a mangisaksaknap iti nakaro a panaglabasing iti karbengan-tao ken *international humanitarian law (IHL)*.

LGBTQIA+ iti EARIST, timmakder laban iti diskriminasyon. Nagprotesta dagiti LGBTQIA+ iti panangidaulo ti Bahaghari-EARIST iti kampus na idiy Sta.Mesa, Manila idi Marso 15 iti sango iti pannakaiparit dagiti *transwoman* nga estudyante a maka-enrol agingga a di da agpapukis. Gapo iti protesta, temporaryo a pinasardeng ti eskwelaan ti annuroten.

Panagtitinnulong ti masa iti sangoanan ti El Niño

Agdagupen iti ₱78.45 milyon ti kabuklan a pannakadadael iti sektor ti agrikultura gapo iti tikag idiyay Negros Occidental ken paset ti Western Visayas, ti rehiyon a nakaro a dinidigra itatta ti El Nino. Sangapulo ket maysa (tallo a syudad ken walo nga ili) kadagiti 32 a munisipalidad ti kaadoan a naapektaran ti tikag. Rinibo a pamilya ti agsagsagaba itatta iti panagbisin ken kinakirang ti mainom a danum.

Iti sangoanan ti panangbaybaya a ti lokal a gobyerno ken ti rehimen nga US-Marcos, agraman ti di agresat a militarisasyon, awanen ti sabali a pagkamangan ti masa a mannalon no di ti agkaykaysa a mangsango iti didigra ti tikag.

Panangsingir iti gobyerno

Ti plano dagiti timpuyog ti mannalon iti panangitandudo ti kampanya a masa idiyay Negros Occidental tapno sangoen ti El Nino ket koordinado ken tukad-tukad. Inrugit dagiti konsultasyon, panagmiting ken kampanya ti panagadal iti tukad barangay, ken ikagkagumaan da nga ituloy dayta agingga iti tukad ti ili ken distrito. Nangisagana da ti petsyon a naglaon ti kiddaw da iti gobyerno a maipaayanda iti umdas a tulong, taraon ken subsidyo iti produksyon.

Ado a mannalon iti probinsya ti maipasasango itan iti pannakadadael dagiti apit da. Iti 94, 297 nga ektarya a puntirya ti irigasyon, 41, 140 laeng nga ektarya ti adda danum na, a maapektaran met ita ti tikag. Kuna ti maysa a mannalon, "saan kamin a makaaramid ti maikatlo a panag-cropping ti pagay gapo ta mangnamnama kami laeng ti tudo para iti padanum".

Gapo iti dayta, ti dadduma ket agpampanunot laengen nga agimula

ti mais tapno pangnayon ti taraon da. Nupay kasta, dida pay mabalina mangrugi agingga nga awan ti agtinnag a tudo a mangted ti danum. Dadduma ket agmula iti natnateng ken ita ket agan-anos nga agsakdo ti danum iti nakaad-adayo a bubun tapno pangsibog. "Dagiti ubbog, uray pay dagiti babassit a karayan, napukaw dan", kuna ti sabali pay.

Iti intero a pagilian, 67% laeng iti puntirya ti gobyerno a padur-asen kadagiti irigasyon ti naipatungpal na iti napalabas a tawen. Ado a kanal ti saanen a maus-usar, mabalbaliwan ti usar ken naan-anay a nadadaelen. Nakaro a kissay met ti padanum para iti irigasyon aggapo kadagiti dam gapo ta ilatlatang daytoy iti industriya ken serbisyo a pangkuryente.

Uray dagiti taraken da a dinguen ket naapektaran. Awanen ti pagpas-tuan ti nuang, baka, kalding, ken dadduma pay a taraken a dinguen gapo ta namagaanen dagiti ruut ken awanen ti panganan da. Natay ti dadduma a dinguen gapo iti nakaro a pudot.

Saan laeng a ti pagbiagan, no di ket uray ti salun-at dagiti residente ti apektaran ti El Nino. Ti nakaro a pudot a napasaran ket nagresulta kadagiti epidemya a kas ti uyek, gurigor, panateng ken dadduma pay a sakit. Nairekord met iti sumagma-mano a kaso ti *stroke*, pananggato ti

blood pressure, ken alisto a pannakabannog.

Iti sangoanan dayta, nainsulto da unay iti sangkabassit a ₱2,500 a tulong nga iwaras ti lokal a gobyerno kadagiti mannalon nga addaan tallo ektarya a kapagayan. Kuna da, naladaw ken pamarang laeng ti ₱15 milyon a pondo tapno igatang kadagiti bomba ken alikamen para iti padanum.

Panggeddeng da, no saan ida a maitdan ti naan-anay a tulong, nakasagana da nga agtinnag a sangsangkamaysa para iti dayalogo ken komprontasyon kadagiti lokal nga ahensya.

Dagyaw-alayon

Tapno mapadur-as ti produksyon, pinagungar dagiti mannalon ti *dagyaw-alayon*, ti tradisyonal a porma ti panagtitinnulong iti panagtalon iti rehiyon.

Iti makin-abagatan a paset ti Negros Occidental, inkeddeng a komunal a pagmulaan ti maysa nga erya iti daga a bungkalan a naiballigi iti maysa a kampanya. Nagnunumuanda nga agmula iti mais iti daga. "Daytoy ti umuna nga aspeto ti kooperasyon... sursuroten mi ti balabala ti "work points", panangibingay ti mannalon a kalaok. Tunggal rabii, nagnunumuanda a ti grupo dagiti babbai ti mangsibog iti kamaisan.

Nagbunga met ti pannakikaykaysa ken pannaki-alyansa da iti akintengnga a pwersa iti komunidad. Kunada, dakkal a tulong dagiti hose a naala da a suporta. Daytoy ti usaren da a pangsibog nangnangruna ta adayo ti pangalaan ti danum.

"Mas mapadur-as ti panagtitinnulong mi iti panawen ti El Nino...nangruna ta aglippasen ti trabaho kadagiti *kampo* (kaunasan)", kuna pay ti maysa a mannalon. Makatulong met daytoy, kunana, iti pangalaan ti taraon ita a tikag. Iti kastoy a panawen, napaneknekan pay ti maysa a mannalon nga, "awan ti sabali a pangnamnamaan no di ti panagtitinnulong mi."

Imported nga LNG, dagiti pasilidad ken planta na, didigra iti aglawlaw ken umili

Idi Marso, impablaak ti tallo a dadakkel a burgesya-komprador ti "panagtipon da" para iti operasyon ti Ilijan LNG terminal, ti kaunnaan nga "integrated LNG import facility" nga impatakder ti Atlantic Gulf & Pacific Company (AG&P) iti igid ti baybay idia Barangay Ilijan, Batangas City. Nagkakadua ti Meralco PowerGen, Aboitiz Power ken San Miguel Global Power (SMGP) a nanggatang iti nasao a pasilidad iti gatad a \$3.3 bilyon (P184 bilyon).

Sakupen ti Ilijan LNG terminal ti siyam nga ektarya a kadagaan ken agingga 700 metro a kadanuman manipod baybay para iti "agtatapaw a pagidulinan" ti LNG (*liquefied natural gas*). Ti nasao a pasilidad ti mangsuplay iti *natural gas* iti maipasdek a dakkel a planta ti enerhiya a kukua ti San Miguel Corporation (SMC).

Daytoy a pasilidad ken planta ket karaman kadagiti 12 a "terminal" ken 35 a baro a planta ti enerhiya a nairanta a mabangon tapno mangsippaw ti imported nga LNG ken *diesel*. Pito kadagiti terminal ken walo kadagiti baro a planta ti naikeddeng a maipatakder iti igid ti baybay idia Batangas, iti sango ti Verde Island Passage (VIP). Adda pay dagiti plano a maipatakder idia Leyte, Navotas City ken Zamboanga. Ti maysa kadagiti planta ti LNG, a naikeddeng a maipatakder iti igid ti Tañon Strait idia San Carlos, Negros Occidental, ket temporaryo a nasinga gapo kadagiti protesta dagiti residente, relihiyoso ken dagiti grupo a maka-kalikasan. Ado kadagiti proyekto ti LNG ti itantandudo ti

SMC, agraman dagiti multinasyonal nga institusyon ken dagiti banko a Japanese, Amerikano ken British.

Iti agdama, adda innem a planta nga LNG ti agop-operasyon iti pagilian, ket lima kadagitoy ti adda iti igid ti baybay ti Batangas.

Pangigabsuunan ti sarplas nga LNG ti US

Inlukat ti Pilipinas ti panagangkak ti LNG manipod idi 2021 iti sango ti maipadpadamag a dumteng a panakaibos ti reserba a *natural gas* iti Malampaya *gas fields* iti 2027. Us-saren ti US daytoy a mangiduron iti pagilian tapno agangkat ti LNG.

Ti US ti kangrunaan a prodyuser ti LNG iti lubong manipod idi 2011. Inartapan na ti Russia, Australia ken Qatar ken nagbalin a numero uno nga eksporter iti kaunnaan a gundaway idi Disyembre 2023. Daytoy ket nangnangruna gapo ti panangsamsam ti US iti linnakuan ti LNG idia Western Europe (Germany, France, UK, ken dadduma pay) a sigud nga agay-ayus kadagiti tubo manipod idia Russia. Malaksid iti inyetnag ti US a sangsyon maibusor iti panag-

gangatang ti LNG idia Russia manipod bimbak ti gubat idia Ukraine, pinabittak na pay ti Nordstream *pipeline* tapno saan a makailusot ti LNG. Agsasanggala ti kasapulan nga ipasdek a *terminal* ti LNG tapno igabsuun ti LNG manipod idia US a maipan idia Western Europe babaen kadagiti dadakkel a bapor.

Ti direkta a resulta ti US proxy war idia Ukraine ket ti panagngato ti presyo ti LNG iti \$40 kada maysa a milyon a British *thermal unit* (mmBtu) idi 2022. Nupay kasta, gapo iti sobra a produksyon ti US iti LNG, bimmaba ti presyo iti sangalubongan a merkado iti \$9.80 kada mmBtu idi 2023.

Ikagkagumaan ita ti US a manglukat kadagiti baro a merkado ken monopolisaen dagiti daan a merkado idia Asia tapno pagurnongan ti sarplas nga LNG ken tapno agtalinnaed a nangato ti pangkasapulan ken presyo na. Dagiti kumpanya ti US a kas iti Exxonmobil, Novatek ken Chevron ti pinaka-interesado nga agangkat ti LNG.

Uray no lumaka ti presyo ti LNG iti sangalubongan a merkado, temporaryo laeng dayta ken di na kayat a sawen nga ilaka na ti singir ti kuryente iti Pilipinas. Idi 2023, nangingina iti \$1-\$3/mmBtu ti imported nga LNG no iyarig iti lokal a *natural gas*. Sigun iti Institute for Energy Economics and Financial Analysis, ti presyo ti enerhiya nga aggapo iti imported nga LNG ket P9 kada *kilowatt hour* (kwh) agingga iti P16/kwh. Daytoy ket nangatngato ngem ti abereyds a P7.38/kwh a presyo ti enerhiya manipod ti kapada nga imported a karbon ken *diesel* idi 2023, ken P4.4/kwh nga usar ti lokal a *solar power*.

Iti laksid ti sigurado a nangatngato a bayad, ti Department of Energy ket nangikeddeng pay a masapol a mangala amin dagiti distributor ti kuryente manipod kadagiti

"Imported nga LNG..." suruten iti panid

"Imported nga LNG..." manipud iti panid 9

planta a mangiprosproseso ti imported nga LNG. Maitunos iti "energy map" ti rehimen a Marcos, ingato ti Pilipinas ti panagusar ti imported nga LNG ken dagiti "renewable" nga enerhiya manipod iti 29% (a ti 13% ket LNG) agingga iti 35% inton 2030 ken 50% inton 2050.

Pangta iti VIP ken pagbiagan dagiti mangngalap

Ilaklako ti LNG kas "transition fuel" gapo ta nadaldalos kano daytoy no iyarig iti karbon ken *diesel*. Nupay kasta, mangpataod pay latta daytoy kadagiti *greenhouse gas* (GHG) a kas iti *methane*, *carbon monoxide* ken *carbon dioxide*. Kinapudno na, ipakita dagiti panagadal a ti *methane* a pautauden na ket ad-adda a makadangran iti aglawlaw, ta 80-100 a daras a napapaot a mangipupok ti bara iti atmospera no iyarig iti *carbon dioxide*.

Ti Ilijan LNG terminal ket nairugi a maibangon idi panawen ti pandemya (2021) ken naglippas idi 2023. Ti AG&P, maysa a kumpanya a nakabase idia United Arab Emirates, ti nangibangon iti dayta katinnulong ti Osaka Gas ken ti Japan Bank for International Cooperation. Idi Pebrero, ginatang ti Amerikano a kumpanya a Nebula Energy ti dibisyon ti AG&P a nakaturong iti LNG.

Kumadua-an ti Ilijan LNG terminal iti Batangas Combine Cycle Power Plant nga agdama nga ipatpatakder ti SMGP idia Sta.Rita, Batangas. Nupay agsina a proyekto, agkasilpo ti dua a pasilidad ken nakasango iti agpada a paset ti VIP.

Sigun iti panagadal ti grupo a maka-kalikasan, dagiti dua a pasilidad, ken ti dadduma pay kas kadaytoy, ket makadangran iti ekosistema ti VIP nga ibilang dagiti syentista a " ti kabaknangan a taaw nga habitat" iti intero a lubong. Idi madama a maibangbangon, ti sakop ti pasilidad ket naapektaranen ti sedimento ken darat. Ti konstruksyon ti mangdadael iti siklo ken pagnaedan dagiti ikan ken dadduma pay a nabiag iti baybay saan laeng nga iti asideg a sakop na, no di ket iti intero a VIP. Nagbanag daytoy iti ad-adda pay a pannakadadael dagiti coral reef ken panagbassit ti makalapan dagiti mangngalap.

Malaksid iti pannakadadael ti baybay, sangsangoen met ti AG&P ti kaso nga iligal a panangbaliw-usar dagiti daga nga agrikultural kadagiti barangay ti Ilijan ken De La Paz. Adda met dagiti kaso nga iligal a panangputted kadagiti kayo ti niyog iti lugar. Kinapudno na, nangipaulog ti Department of Agriculture iti "cease and desist order" maibusor iti kumpanya idi napan a tawen gapo ta awan ti pammalubos na a mangbaliw-usar ti daga. Amin dagitoy ket inyaleng-aleng ti AG&P ken dagiti banko ti Japan.

Ginasot a mangngalap idia Batangas ti nabayagen a naapektaran iti panagandar dagiti planta ti enerhiya a First Gen ken SMC. Sakbay pay a nangrugi ti pannakaibangon dagiti baro a planta ken pasilidad, nasurok kaguduan ti naksay iti nakalap nga ikan (tulingan ken galunggong) manipod 2019. Ad-adda pay a nalipit da idi maiparit ti panagkalap kadagiti igid ti baybay nga asideg iti lugar a pagbangonan.

Kanayonan na, pagbutbutngan dagiti residente ti posible a panagtugas ti LNG iti baybay, aglalo ta bulnerable ti VIP iti napipigsa ken nakaro a bagyo. Saan pay a nakarekober ken mabalin a saanen a makarekober, ti VIP manipod iti didigra nga impagteng ti panagtagas ti langis manipod iti bapor nga inarkila ti SMC, ti MT Princess Empress, idi napan a tawen.

Ti angin ken danum idia Batangas ket kumaro a marugitan kagiddan ti pannakatatek ti baybay ditoy kadagiti planta ti narugit nga enerhiya. Ad-adda pay a mariribok ti biag marino gapo ta pumuskol ti panagruar-serrek dagiti bapor a mangitulod ti imported nga LNG.

Ado a komunidad iti igid ti baybay ti agpegpeggad nga agkurang iti pagbiagan da ken uray pay ti pagnaedan da. Agdagop iti dua a milyon a Pilipino ti direkta nga agpannurray iti kinabaknang ti baybay ti VIP. AB

Dagiti opisyal ti US, immado iti pagilian itatta a Marso

GINIDDANAN TI PROTESTA ti iyu-umay ni Anthony Blinken, kalihim ti Department of State ti US, idia Malacanang idi Marso 19. Dimteng iti pagilian ni Blinken tapno mitingen ni Ferdinand Marcos Jr ken ti AFP iti umadani a Balikatan *wargames* ken tapno iyumang manen ti Indo-Pacific Security Strategy, ti estratehiya ti US tapno pagtalinaeden ti hegemonya na iti Asia maibusor iti karibal na a China.

Sakbay ni Blinken, agarop nagiddan a dimteng iti pagilian itatta a Marso ti nangangato nga opisyal iti ekonomya ken militar ti US.

Indauloan ni Gina Raimondo, kalihim ti Department of Commerce ti US, ti delegasyon ti Presidential Trade and Investment Mission nga impatulod ti US tapno ilako ti Indo-Pacific Economic Framework, maysa a "tulbek" a paset ti Indo-Pacific Security Strategy. Kakuyog iti delegasyon ni Raimondo ti 22 a daulo ti dadakkel a kumpanya nga Amerikano, karaman ti dua a kumpanya iti konstruksyon (Bechtel, Black & Veatch) a tagapasdek kadagiti base a nabal ken pasilidad militar ti US iti nadumaduma a pagilian.

Dimteng met iti pagilian ni Adm. John C. Aquilino, kumander ti US Indo-Pacific Command, para kadagiti miting kakuyog da Marcos, kalihim ti depensa a ni Gilbert Teodoro ken hepe ti AFP a ni Gen. Romeo Brawner Jr, kadua ti sabali pay a nangangato nga opisyal ti AFP.

Nagsasaritaan da dagiti panagisagana para iti Balikatan 2024, nga ipampannakkel nga agbalin a "kadakkelan" iti pakasaritaan na. Mairussuat daytoy idia Batanes ken Palawan manipod Abril 22 agingga Mayo 8. Maysa kadagiti "highlight" na ti "integrated air missile defense exercise", wenna panangpatayab kadagiti misayl idia direksyon ti China. Maitunos daytoy iti Strategic Defense Strategy ken papel ti Pilipinas kas palab-og iti depensa a *first-island chain* ti US.